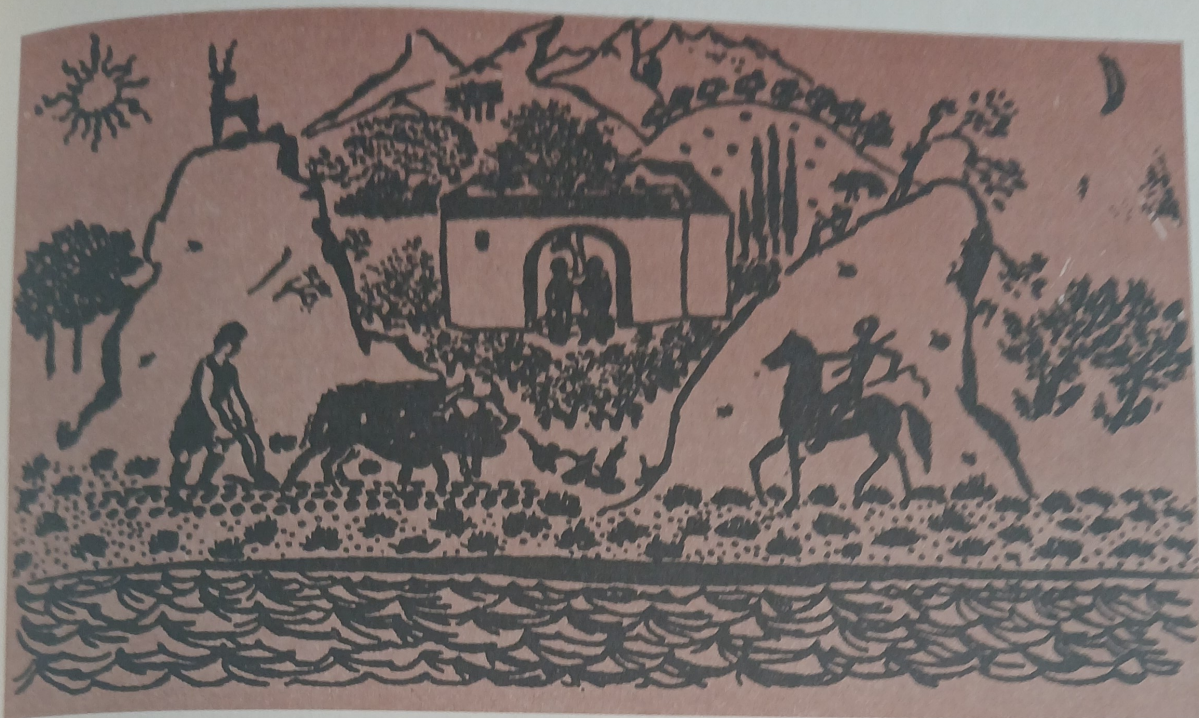
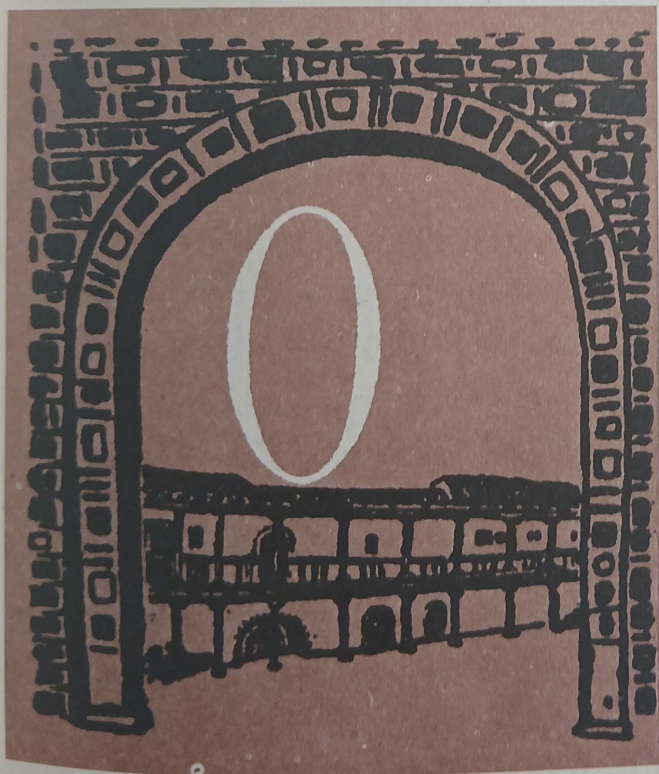

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κιμιντένια

ΤΑΝ παραμέρισαν τὰ κύματα
 τοῦ Αἰγαίου κι ἄρχισαν ν' ἀνα-
 δύνονται ἀπ' τό βυθό τὰ βουνά
 τῆς Λέσβου ὑγρά, στιλπνά καί
 γαλήνια, τὰ κύματα εἶδαν
 ξαφνιασμένα τό νησί, τό νέο
 τους φίλο. Ἦταν συνηθισμέ-
 να νά ταξιδεύουν ἀπ' τὰ μέρη
 τοῦ Κρητικοῦ πελάγου καί νά
 σβήνουν στίς ἀκρογιαλιές τῆς
 Ἀνατολῆς, καί ὅ,τι ξέρανε ἀπό
 στεριά ἦταν σκληρά βουνά,
κοφτοί θεόρατοι βράχοι, γῆ ἀπό
κίτρινη πέτρα. Τοῦτο δῶ, μέ
 τό νέο νησί, ἦταν κάτι ἄλλο

— ὦ, πόσο διαφορετικό! Γι' αὐτό εἶπαν τὰ κύματα:

«Ἄς πᾶμε τό μήνυμα στήν πιό κοντινή γῆ, στή γῆ τῆς Αἰολίδας. Ἄς τῆς ποῦμε γιά τό νησί, τή νέα γῆ πού ἔδεσε τό φῶς μέ τή γαλήνη, γιά τή γραμμή καί τήν κίνησή του πού εἶναι τόσο ἡμερὴ σά νά ἔχει μέσα της τή σιωπή, ἄς τῆς ποῦμε γιά τό θαῦμα τοῦ Αἰγαίου!»

Ἦρθαν τά κύματα καί φέραν τό μήνυμα τοῦ πελάγου στήν αἰολική ἀκτὴ. Ἦρθαν καί ἄλλα κύματα, κι ἄλλα — ὅλα τά κύματα. Ὅλα λέγαν γιά τό παιχνίδι τῆς γραμμῆς τοῦ νησιοῦ, γιά τό παιχνίδι τῆς ἁρμονίας καί τῆς σιωπῆς.

Τ' ἄκουσαν τήν πρώτη μέρα τά σκληρά βουνά τῆς Ἀνατολῆς καί μείνανε ἀδιάφορα. Τ' ἄκουσαν καί τήν ἄλλη, καί πάλι δέν ταραχτήκαν. Ὅμως ὅταν τό κακό παράγινε καί κάθε στιγμή ἄλλο δέν ἀκούγανε παρά τή βουή τοῦ πελάγου νά τοὺς λέει γιά τό θαῦμα, τά βουνά παράτησαν τήν ἀταραξία τους καί, περίεργα, σκύψανε πάνω ἀπ' τά κύματα νά δοῦν τό νησί τοῦ Αἰγαίου. Ζηλέψανε τήν ἁρμονία του καί εἶπαν:

«Ἄς κάμουμε κ' ἐμεῖς ἓναν τόπο γαλήνης στή γῆ τῆς Αἰολίδας, πού νά 'ναι σάν τό νησί!»

Παραμερίσανε τότε τά βουνά, τραβήχτηκαν στό βάθος, κι ὁ τόπος πού ἄφησαν ἔγινε ὁ τόπος τῆς Γαλήνης.

Τά βουνά κεῖνα τῆς Ἀνατολῆς τά λένε Κιμιντένια.

ΟΙ ΠΡΟΓΟΝΟΙ ΜΟΥ δουλέψανε σκληρά τή γῆ πού εἶναι κάτω ἀπ' τά Κιμιντένια. Ὅταν ἐγὼ γεννήθηκα, ἓνα μεγάλο μέρος τῆς περιοχῆς τό ὀρίζε ἡ φαμίλια μας. Τό χειμῶνα μέναμε στήν πόλη, ἀλλά μόλις τά χιόνια φεύγανε ἀπ' τά Κιμιντένια κ' ἡ γῆ πρασίνιζε μᾶς ἔπαιρνε ἡ μητέρα μας, ὅλα τ' ἀδέρφια μου, τήν Ἀνθίππη, τήν Ἀγάπη, τήν Ἀρτεμη, τή Λένα, ἐμένα, καί πηγαίναμε νά ζήσουμε τοὺς μῆνες τοῦ καλοκαιριοῦ στό κτῆμα, κοντά στόν παππού καί στή γιαγιά μας.

Ἡ θάλασσα ἦταν μακριά ἀπό κεῖ, κι αὐτό στήν ἀρχή ἦταν μεγάλη λύπη γιά μένα ἐπειδὴ γεννήθηκα κοντά της. Στήν ἡσυχία τῆς γῆς θυμόμουν τά κύματα, τά κοχύλια καί τίς μέδουσες, τή μυρουδιά τοῦ σάπιου φυκιοῦ καί τά πανιά πού ταξιδεύαν. Δέν ἤξερα νά τά πῶ αὐτά, ἐπειδὴ ἤμουν πολὺ μικρός. Ἀλλὰ μιά μέρα ἡ μητέρα μου βρῆκε τό ἀγόρι της πεσμένο μπρούμυτα καταγῆς, σά νά φέ-

λουσε τό χῶμα. Τό ἀγόρι δέ σάλευε, κι ὅταν ἡ μητέρα πλησίασε τρομαγμένη καί τό σήκωσε εἶδε τό πρόσωπό του πλημμυρισμένο στά δάκρυα. Τό ρώτησε ξαφνιασμένη τί ἔχει, κ' ἐκεῖνο δέν ἤξερε ν' ἀποκριθεῖ καί δέν εἶπε τίποτα. "Ὅμως μιά μητέρα εἶναι τό πιο βαθύ πλάσμα τοῦ κόσμου, κ' ἡ δική μου, πού κατάλαβε, μέ πῆρε ἀπό τότε πολλές φορές καί πήγαμε ψηλά στά Κιμιντένια, ἀπ' ὅπου μποροῦσα νά βλέπω τή θάλασσα. Κ' ἐνῶ ἐγώ ἀφαιριόμουναι στή μακρινή μαγεία τοῦ νεροῦ, ἐκείνη δέ μοῦ μιλοῦσε, γιά νά αἰσθάνομαι πῶς εἴμαστε μονάχοι, ἡ θάλασσα κ' ἐγώ. Περνοῦσε πολλή ὥρα ἔτσι, τά μάτια μου κουράζονταν νά κοιτᾶνε καί γέρναν, ἔγερνα κ' ἐγώ στή γῇ. Τότε τά δέντρα πού μέ τριγύριζαν γίνονταν καράβια μέ ψηλά κατάρτια, τά φύλλα πού θροοῦσαν γίνονταν πανιά, ὁ ἀνεμος ἀνατάραζε τό χῶμα, τό σήκωνε σέ ψηλά κύματα, τά μικρά τριζόνια καί τά πουλιά ἦταν χρυσόψαρα καί πλέανε, κ' ἐγώ ταξίδευα μαζί τους.

Σάν ξυπνοῦσα, ἔβλεπα ἀπό πάνω μου τά μάτια τῆς μητέρας μου νά περιμένουν.

— Ἦταν ὥραϊα, ἀγόρι; μέ ρωτοῦσε χαμογελώντας γλυκά.

— Ἀχ, μητέρα, πάντα εἶναι ὥραϊα μέ τή θάλασσα!

ΜΙΑ ΑΠΟ ΚΕΙΝΕΣ τίς καλοκαιρινές μέρες γυρίζοντας μέ τή μητέρα μου ἀπ' τό «ταξίδι τῆς θάλασσας στά Κιμιντένια», σταθήκαμε στήν κοίτη ἑνός μικροῦ ποταμοῦ. Τό ποτάμι ἦταν γεμάτο καθαρό ἄμμο, ἔτρεχε ὅμως καί λίγο νερό.

— Πῶς τρέχει νερό, εἶπα, ἀφοῦ εἶναι καλοκαίρι καί τά Κιμιντένια δέν κατεβάζουνε νερό;

— Ἐλα! μοῦ λέει ἡ μητέρα, πού εἶχε ζήσει ὅλα τά παιδικά της χρόνια στά Κιμιντένια κ' ἤξερε τόν τόπο καλά. Ἐλα νά δεῖς!

Περπατήσαμε μέσ στό ποτάμι, ἀκολουθώντας το βαθιά στήν κοιλάδα, καί τότε βρήκαμε σέ μιά κουφάλα τήν πηγὴ ἀπ' ὅπου ἀνάβλυζε τό νερό. Ἐκανε πολύ δροσιά ἐκεῖ ~~μολοντοῦτο δέν εἶχε~~ βρύα καί πλατάνια, ὅπως θά 'πρεπε σέ τόσο ὑγρό τόπο.

— Δοκίμασε τό νερό, μοῦ λέει ἡ μητέρα μου. Νά δεῖς τί δροσερό πού εἶναι!

Πῆρα μέ τή χούφτα μου καί τό 'φερα στά χεῖλια μου. Ἀλλά μόλις τό ἄγγιξαν, τό ἄφησα νά χυθεῖ καί σκούπισα τή γλώσσα μου.

ΛΙΟΛΙΚΗ ΓΗ

— Μά αυτό είναι θάλασσα! είπα ξαφνιασμένος.

Ἡ μητέρα μου γελοῦσε μέ πολλή χαρά. Μέ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της καὶ μοῦ εἶπε:

— Βλέπεις; Ἡ θάλασσα εἶναι παντοῦ!

Κι ὅταν ἔπειτα πήραμε τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ ἔγινε σοβαρή καὶ μοῦ ἐξήγησε πῶς ὅλη ἡ περιοχὴ κάτω ἀπ' τὰ Κιμιντένια ἦταν κάποτε κακὴ γῆ, ἐπειδὴ πολὺ βαθιὰ μέσα της ζοῦσε ἡ θάλασσα, ἔμπαινε μέσα της ἡ θάλασσα. Καὶ χρειάστηκε ἀπὸ γενιά σὲ γενιά ὁ ἀσταμάτητος μόχθος τῶν ταπεινῶν μου προγόνων γιά νά φύγει τὸ νερό καὶ νά γίνουν τὰ δέντρα καὶ τὰ κλήματα.

τους, φουμέρνοντας τά τσιγάρα τους τό ένα πάνω στ' άλλο, ενώ οι γυναίκες κάθονταν έξω και ξαγρυπνοῦσαν μέ ανοιχτά μάτια κάτω ἀπ' τὰ ἄστρα, μέ τούς πόρους τῶν κορμιῶν τους ὅλους ανοιχτούς.

Ἡ συχία πολλή ἦταν. Ψηλά, στήν αὐστηρή θεότητα τοῦ τόπου, στά Κιμιντένια, ἓνα μεγάλο δέντρο δίψασε. Σαλεύει τίς ρίζες του ἀργά, πρὸς τὰ δεξιὰ, πρὸς τὰ ζερβά, τίς τεντώνει γυρεύοντας νά πιεῖ. Τά σκουλήκια ξυπνοῦν ἀπ' τόν ὕπνο τους. «Τί εἶναι;» λέει τό ένα. «Τίποτα», ἀποκρίνεται τό ἄλλο. «Τό δέντρο δίψασε». Γυρίζουν ἀπ' τήν ἄλλη νά κοιμηθοῦν, ὅταν ξυπνᾷ τό χῶμα. «Τί γίνεται δῶ;» ρωτᾷ κ' ἐκεῖνο. Μόλις ὅμως δεῖ τίς ρίζες στὸν ἀπελπισμένο τους ἀγώνα, καταλαβαίνει καί χαμογελᾷ στοργικά. «Θά σοῦ φέρω νερό», λέει στό δέντρο. Σαλεύει τό χῶμα, φέρνει νερό ἀπ' τή μυστική κρύπτη ὅπου φυλάγεται γιά τή δύσκολη ὥρα, καί τό δέντρο πίνει. Τήν ἴδια στιγμή, στήν ἐπιφάνεια, μιά μεγάλη πέτρα σάλεψε ἀπ' τήν ταραχή τῆς γῆς, ἔχασε τήν ἀταραξία της, κύλησε λίγο.

Αὐτά γίνονταν ψηλά, καί τά Κιμιντένια ἄκουγαν ἀτάραχα. Ἀτάραχα ἄκουγαν κι ὅ,τι γινόταν χαμηλά, κάτω ἀπ' τή σκέπη τους, ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους.

«Ἀκόμα τίποτα;» ρωτούσανε οἱ ζευγάδες μέσα ἀπ' τοὺς ὀντάδες τους, καί τά μάτια τους ἦταν θολά καί κόκκινα.

«Ἀκόμα τίποτα!» ἀποκρίνονταν ἀπέξω οἱ γυναῖκες. «Ἄχ, ἀκόμα τίποτα!» λέγαν, κ' ἡ φωνή τους ἔδειχνε πὼς πιά εἶχαν φτάξει στό τελευταῖο ὄριο, δέ θά μπορούσαν νά βαστάξουν ἄλλο καί νά περιμένουν.

Ὅταν τρέμοντας, συγκινημένη ἀντήχησε ἡ φωνή:

«Ἀκοῦστε! Ἀκοῦστε, λοιπόν!»

Ὑπόκωφος, ὅμως πολύ καθαρός ἐρχόταν ὁ παράξενος κρότος.

«Ἄλογα δέν εἶναι;»

«Μά ναί! Εἶναι ἄλογα! Αὐτοί εἶναι! Ἔρχονται! Ἔρχονται!»

Ὅλοι πεταχτῆκαν ἀπάνω, βγήκαν ἀπ' τὰ γιατάκια τους. Ἡ ταραχή σπίθιζε μέσ στό φρούριο πού περίμενε νά κατακτηθεῖ. Εἰδοποιήσανε μέ τρόπο τόν παππού, πού ἦταν κοντά στή γυναῖκα του, καί τόν καλέσανε ἔξω.

«Τί εἶναι;» τόν ρώτησε ἐκεῖνη.

Τῆς χαμογέλασε φιλικά:

«Ἐνα καινούργιο μοσχάρι μᾶς ἔρχεται. Γεννᾷ ἡ ἄσπρη γελάδα».

3 Αὐτά γίνονταν στίς ἥσυχες καλοκαιρινές νύχτες κάτω ἀπ' τὰ Κιμιντένια. Μά δέν ἦταν πάντα ἔτσι ἥσυχα. Ἐρχονταν ἄλλες νύχτες, κι αὐτές ἦταν οἱ πιά πολλές, πού ὁ Μεγάλος Δράκος, ἀποκάνοντας νά φιλεύει καί νά κοιμίζει τὰ τσακάλια, τ' ἄφηνε νά ξεχυθοῦν στόν

κάμπο, στήν όργωμένη γῇ, νά φάνε καί νά χορτάσουν. Τήν ἀνά-
 όταν οἱ καρποί ἀκόμα δέν εἶχαν γίνει, ἡ ἐπιδρομή τους ἦταν ἀδύ-
 νη, καί κανένας στό κτῆμα δέ νοιαζόταν γι' αὐτή. Ἀκούγαμε
 ἄγρια οὐρλιαχτά τους μακριά στό βάθος, ἀδύνατα στήν ἀρχή, καί
 τά περιμέναμε μέ ἀγωνία καί φόβο.

— Θά ῥθουν ἄραγες ἴσαμε δῶ;..

— Ἔ, τί; Φοβόσαστε; ἔλεγε ὁ παππούς. Ἄς ἔρθουν!

— Ἄς ἔρθουν! ἔλεγα κ' ἐγώ, τό ἀγόρι τοῦ σπιτιοῦ, νά δείξω
 θάρρος στ' ἀδέρφια μου. Τί τρέμετε;

Ἡ μικρή Ἀρτεμη, ἡ μικρή Ἀγάπη, ἡ μικρή Λένα τρέμαν ἀληθινά
 καί, βλέποντας τό θαρραλέο ἐμένα, ἀγαναχτοῦσαν μέ τά καμώμα-
 τά μου.

— Καημένε κ' ἐσύ! φωνάζαν μέ ἀβάσταχτη περιφρόνηση. Νά
 μᾶς κάνεις κιόλας πώς δέ φοβᾶσαι! Ἐσύ πού τρέμεις τίς σαῦρες!

Τρέμω τίς σαῦρες. Σωστό. Ὅμως μ' αὐτό τί; Οἱ σαῦρες τρέ-
 χουν μέσ στά πόδια σου καί γλιστροῦν σά χέλια. Τί πιό φυσικό νά
 τίς φοβᾶσαι; Ἐνῶ ἀπ' τά τσακάλια, ἐδῶ, σέ φυλᾶνε οἱ τοῖχοι.

— Ἄ, ἄ, βέβαια! Μονάχα πίσω ἀπ' τούς τοίχους κάνεις ἐσύ
 τό παλικάρι!

Τά κορίτσια δέν προφταίνανε ν' ἀποτελειώσουν τόν καγχασμό
 τους, όταν τά οὐρλιαχτά τῶν τσακαλιῶν, πού στό μεταξύ εἶχαν
 φτάξει πολύ κοντά, κόβαν στό στόμα τή φωνή τους καί τό αἷμα
 στίς φλέβες τους.

— Θέ μου! Ἔρχονται!

Ἐρχόταν σπαραχτική καί ἱερή, μέσ στήν ἡσυχία τῆς γῆς, ἡ
 φωνή τῆς πείνας. Ποτέ σπαραγμός ἀνθρώπου, ποτές ὀδύνη θανά-
 του δέν ἀντήχησε ἔτσι ἄγρια. Τίποτα ἀπ' ὅ,τι ξέραμε δέν μπορούσε
 νά εἶναι ὅμοιο μ' αὐτό. Τά φύλλα ριγοῦσαν καί σώπαιναν ἀπάνω
 στά δέντρα, οἱ στάλες τῆς δροσιᾶς, χτυπημένες ἀπότομα στόν ἀγέρα,
 σταματοῦσαν νά πέφτουν στή γῇ, οἱ ρίζες δέ σαλεῦαν στά ἔγκατα,
 τά ἄστρα πιά δέν πορεύονταν, οἱ ὑπόγειες φλέβες τῶν νερῶν πάγω-
 σαν — ἐπειδή στά Κιμιντένια, θεότητα σκληρή κι ἀλύπητη ἦρθε
 ἡ πείνα. Ἡμᾶστε τότε μικρά παιδιά, ἡ καλή γῇ μᾶς ἔδινε σπόρους
 καί τά δέντρα καρπούς, δέν ξέραμε ἀκόμα τότε τί ἦταν ἡ πείνα.
 Ὅμως εἶχαμε τήν καθαρή καρδιά μας ὁδηγό καλό, γι' αὐτό ὅλα
 τά μυστικά τοῦ κόσμου μπορούσαν νά βροῦν μέσα μας χῶρο φιλι-

κό, μπορούσαμε νά αίστανθοῦμε καί νά ἐννοήσουμε. Μές στήν ἀσφάλεια τῶν ψηλῶν τοίχων πού μᾶς προφυλάγανε, κάτω ἀπ' τή σκιά τοῦ μεγάλου δέντρου —τοῦ παπποῦ μας— πού μᾶς ἔσκεπε, δέ γινόμαστε σάν τούς μεγάλους ἀνθρώπους, πού ὅταν ἐκεῖνοι δέν ὑποφέρνουνε εἶναι ἀνελέητοι κι ἀδιάφοροι. Ζούσαμε ὅσο γίνεται δυνατά τό δράμα τῆς νύχτας.

— Ἀχ πιά! πρώτη πάντα ξεσποῦσε ἡ Ἀγάπη, ἐπειδὴ ἦταν πιό ἀδύνατη καί πιό εὐαίσθητη ἀπ' ὅλους.

Ἀρχίζε νά κλαίει σπαραχτικά, μέ λυγμούς. Βλέποντάς την παίρναμε κ' ἐμεῖς θάρρος, ἡ Ἄρτεμη, ἡ Λένα κ' ἐγώ, ἀρχίζαμε νά κλαῖμε ὅλοι καί νά ξεφωνίζουμε:

— Γιατί νά πεινᾶνε τά τσακάλια; Γιατί νά πεινᾶνε τά τσακάλια;

Γινόταν τότε πανδαιμόνιο μέγα: ἀπέξω νά οὐρλιάζουν τ' ἀγρίμια καί μέσα ἐμεῖς νά ὀδυρόμαστε. Ὁ παππούς στήν ἀρχή γελοῦσε μ' αὐτά τά ξεσπάσματα τῆς παιδικῆς καρδιάς, ἐνῶ ἡ μητέρα μας κ' ἡ γιαγιά τρέχαν νά μᾶς χαϊδέψουν καί νά μᾶς μερώσουν.

— Γιαννακό! ἔλεγε σοβαρή ἡ γιαγιά. Μήν τό κάνεις αὐτό! Δέν τά βλέπεις; ἔλεγε κ' ἔδειχνε τό σπαραγμό μας.

Πολύ σπάνια τοῦ μιλοῦσε σ' αὐτό τόν τόνο, σά νά τόν μάλωνε. Κ' ἐκεῖνος τότε γινόταν ἀπότομα σοβαρός, σάν ἄνθρωπος πού ἔσφαλε, καί σταματοῦσε νά γελά.

— Ἐλᾶτε! Ἐλᾶτε τώρα! Ἡσυχάστε! μᾶς καταπράυνε ἡ γιαγιά. Θά βρεῖ τροφή καί γιά τά τσακάλια ὁ Θεός. Εἶναι καλός καί θά 'βρει. Πηγαίνετε νά κοιμηθεῖτε.]

Πολύ ἀργά οἱ φωνές τῶν τσακαλιῶν σβήνανε. Πιά δέν ἀκούγεται τίποτα. Κάναμε τήν προσευχή μας γιά νά κοιμηθοῦμε καί παρακαλούσαμε, ὅπως πάντα, τό Θεό νά φυλάει τόν παππού, τή γιαγιά, τόν πατέρα μας, τή μητέρα μας, τά δέντρα κι ὅλους τούς ἀνθρώπους. Πέφταμε, μά ὁ ὕπνος δέ μᾶς ἔπαιρνε. Ἐρχόταν καί βάραινε ἀπάνω στά ματόκλαδά μας, ὅμως βάζαμε ὅλη τή δύναμη νά τόν διώξουμε ἴσαμε πού νά βεβαιωθοῦμε πώς πιά τά τσακάλια φύγανε. Καί τότες, ὅταν πιά ἤμαστε σίγουροι πώς φύγανε, ψιθυρίζαμε μέσα μας ξανά τήν προσευχή μας καί, πλάι στούς ἀνθρώπους καί στά δέντρα, παρακαλούσαμε καί γιά τά πεινασμένα τσακάλια τοῦ κόσμου.